

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

9 դեկտեմբերի 2024 թվական

ք.Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ուսումնասիրելով թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական վարույթի ընդդատության հարցը լուծելու համար ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի՝ 2024 թվականի նոյեմբերի 21-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Բ

Վարույթի դատավարական նախապատմությունը.

1. 2022 թվականի օգոստոսի 23-ին Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանում ստացվել է թիվ 69116422 (ԵԴ/1241/01/22) քրեական գործն ըստ մեղադրանքի՝ Վասակ Մկրտիչի Գազանճյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետով, Կարինե Վասիլի Գևորգյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետով, Դավիթ Գազիկի Թադևոսյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Արկադի Սուրենի Մկրտիչյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի

393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Տատյանա Բորիսի Սոբեցկայայի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Դանիլա Ռոմանի Գևորկյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Գոռ Սարգսի Սարգսյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Արթուր Արմենի Ամիրադյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Էլիզա Հայկի Ավետիսյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի օգոստոսի 25-ին որոշում է կայացրել թիվ ԵԴ/1241/01/22 քրեական վարույթը ստանձնելու և նախնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 21-ին որոշում է կայացրել քրեական վարույթն ըստ առարկայական ընդդատության Հակակոռուպցիոն դատարան ուղարկելու մասին:

1.1. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 25-ին որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ/0163/01/22 (ԵԴ/1241/01/22) քրեական վարույթը ստանձնելու և նախնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

Հակակոռուպցիոն դատարանը 2023 թվականի նոյեմբերի 29-ին որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ/0163/01/22 (ԵԴ/1241/01/22) քրեական վարույթով հիմնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

Հակակոռուպցիոն դատարանը 2024 թվականի նոյեմբերի 7-ին՝ հիմնական դատալսումների ընթացքում, որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ/0163/01/22 (ԵԴ/1241/01/22) քրեական վարույթն ըստ ընդդատության Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան փոխանցելու մասին:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը 2024 թվականի նոյեմբերի 21-ին որոշում է կայացրել թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին՝ ընդդատության հարցը լուծելու համար:

3. Քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2024 թվականի դեկտեմբերի 2-ին:

Ընդդատության հարցը լուծելու համար Էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

4. 2022 թվականի օգոստոսի 12-ի որոշմամբ Վասակ Մկրտիչի Գագանճյանի նկատմամբ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, և 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետով հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել այն բանի համար, որ «*նա խախտելով «Թմրամիջոցների և հոգեմեդիկամենտների/հեգեներգործուն/ նյութերի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները և ՀՀ կառավարության 2010 թվականի մարտի 18-ի «Թմրամիջոցների և հոգեմեդիկամենտների (հոգեներգործուն) նյութերի և դրանց պրեկուրսորների շրջանառության կանոնները սահմանելու մասին» թիվ 270-Ն որոշման պահանջները, փաստացի ամուսնական հարաբերությունների մեջ գտնվելով Կարինե Գևորգյանի հետ, Դավիթ Թադևոսյանի, Արկադի Մկրտիչյանի, Տադևոսյան Սոփեգկայաի, Դանիլա Գևորգյանի, Արթուր Ամիրադյանի, Էլիզա Ավետիսյանի, Գոռ Սարգսյանի և դեռևս ինքնությունը չպարզված այլ անձանց հետ նախնական համաձայնությամբ, հանցավոր կազմակերպության կազմով իրացնելու նպատակով ապօրինի ձեռք է բերել, աճեցրել, վերամշակել և իրացրել 2018թ. հունիսի 27-ի ՀՀ կառավարության 707-Ն որոշմամբ սահմանված ցանկում ընդգրկված թմրամիջոցներ, ինչպես նաև կատարել է հանցավոր ճանապարհով սրացված առանձնապես խոշոր չափերով գույքի փոխարկում (փողերի լվացում)՝ նպատակ ունենալով թաքցնել կամ խեղաթյուրել այդ գույքի հանցավոր ծագումը (...)*»¹:

4.1. 2022 թվականի օգոստոսի 12-ի որոշմամբ Կարինե Վասիլի Գևորգյանի նկատմամբ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, և 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետով հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել այն բանի համար, որ «*նա խախտելով «Թմրամիջոցների և հոգեմեդիկամենտների/հեգեներգործուն/ նյութերի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները և ՀՀ կառավարության 2010 թվականի մարտի 18-ի «Թմրամիջոցների և հոգեմեդիկամենտների (հոգեներգործուն) նյութերի և դրանց պրեկուրսորների շրջանառության կանոնները սահմանելու մասին» թիվ 270-Ն որոշման պահանջները, փաստացի ամուսնական*

¹ Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 8, թերթեր 98-106:

հարաբերությունների մեջ գտնվելով Վասակ Գագանճյանի հետ, Դավիթ Թադևոսյանի, Արկադի Մկրտիչյանի, Տարյանա Սոբեցկայաի, Դանիլա Գևորկյանի, Արթուր Ամիրադյանի, Էլիզա Ավերիսյանի, Գոռ Սարգսյանի և դեռևս ինքնությունը չպարզված այլ անձանց հետ նախնական համաձայնությամբ, հանցավոր կազմակերպության կազմով իրացնելու նպատակով ապօրինի ձեռք է բերել, աճեցրել, վերամշակել և իրացրել 2018թ. հունիսի 27-ի ՀՀ կառավարության 707-Ն որոշմամբ սահմանված ցանկում ընդգրկված թմրամիջոցներ, ինչպես նաև կատարել է հանցավոր ճանապարհով սրացված առանձնապես խոշոր չափերով գույքի փոխարկում (փողերի լվացում)՝ նպատակ ունենալով թաքցնել կամ խեղաթյուրել այդ գույքի հանցավոր ծագումը (...)²:

5. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2024 թվականի նոյեմբերի 7-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. «(...) Վերոգրյալ իրավական նորմերի համակարգային վերլուծության արդյունքում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ արդարադատությունը՝ որպես դատական իշխանության դրսևորման հիմնական ձև, պետք է իրականացվի որոշակի սահմաններում, որի չափանիշներից մեկն էլ քրեական գործի ընդդատության ինստիտուտն է, որը սահմանում է, թե որ դատարանն է իրավասու քննել գործը, որպեսզի երաշխավորվեն անձի՝ դատարանի մարչելիության ու արդար դատաքննության իրավունքները, բացառելով քրեական գործը քննելու պարզաձև դատարանի որոշման վերաբերյալ վեճերը, որպիսի պայմաններում Դատարանը հաշվի առնելով, որ ենթադրյալ հանցավոր արարքները չեն կատարվել իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունն օգտագործելով, այնուհետև հիմնական դատախազների ընթացքումի հայր է եկել նոր հանգամանք, պայմանավորված 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված և 2024 թվականի փետրվարի 6-ին ուժի մեջ մտած «ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-31-Ն օրենքով, իսկ վարույթի մասնավոր մասնակիցները համաձայն չեն, որ Հակակոռուպցիան դատարանը շարունակի գործի քննությունը, ուստի Դատարանը գտնում է, որ թիվ ՀԿԴ/0163/01/22 քրեական գործն այլևս ընդդատյա չէ

² Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 8, թերթեր 113-121:

Հակակոռուպցիան դադարանին, այլ ընդդարյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանին, որպիսի պայմաններում անհրաժեշտ է ՀԿԴ/0163/01/22 քրեական գործը փոխանցել ըստ ընդդարյության (...):»³:

6. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը 2024 թվականի նոյեմբերի 21-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. «(...) Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից դադարանը փաստում է, որ թիվ ՀԿԴ/0163/01/22 քրեական գործով ՀՀ Հակակոռուպցիոն դադարանը անցում է կատարել հիմնական դատալսումների փուլ, ինչը վկայում է այն մասին, որ առարկայական ընդդարյության կանոններով քրեական գործը չէր կարող փոխանցվել առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան: Ընդ որում, դատական նիստի համակարգչային արձանագրման կրիչի ուսումնասիրությունից երևում է, որ Հակակոռուպցիոն դադարանը ՀՀ քրեական դատալսության օրենսգրքի 323-րդ հոդվածի հիման վրա սկսել է հիմնական դատալսումները և իրականացրել է այդ փուլում կատարման ենթակա գործողություններ:

Ամփոփելով վերոնշյալը, դադարանը գրնում է, որ թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական գործն ընդդարյա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դադարանին (...):»⁴:

Մեղադրյալ Վ.Գազանճյանի պաշտպան Ա.Մանուկյանի դիրքորոշումը՝ վարույթի առարկայական ընդդատության վերաբերյալ.

7. 2024 թվականի դեկտեմբերի 2-ին Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է մեղադրյալ Վասակ Գազանճյանի պաշտպան Ա.Մանուկյանի դիրքորոշումը՝ վարույթի առարկայական ընդդատության վերաբերյալ, որով վերջինը, վկայակոչելով և վերլուծելով վերաբերելի օրենսդրական կարգավորումներն ու առարկայական ընդդատության վեճերը լուծելու մասին Վճռաբեկ դատարանի որոշումներով արտահայտված իրավական դիրքորոշումները, գտել է, որ այն դեպքերում, երբ

³ Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 18, թերթ 12:

⁴ Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 18, թերթ 17:

քրեական գործի դատական քննության ընթացքում, այդ թվում՝ հիմնական դատալսումների փուլում, ուժի մեջ է մտնում այնպիսի փոփոխություն, որի ուժով տվյալ քրեական գործն այլևս կոնկրետ դատարանին ընդդատյա չէ, ապա դատարանը պարտավոր է հիշյալ քրեական գործը փոխանցել ըստ ընդդատության այն պարագայում, երբ դատական վարույթի հանրային կամ մասնավոր մասնակիցներից որևէ մեկն առարկում է քրեական գործը նույն դատարանի կողմից քննելը շարունակելու դեմ:

Պաշտպանը նշել է նաև, որ Վճռաբեկ դատարանն ընդդատության հարցը լուծելու այլ որոշումներում ընդունելի չի համարել առաջին ատյանի դատարանների այն դատողությունը, որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի ընդդատությունը չի կարող փոխվել՝ ելնելով քրեական վարույթի ընթացքում հետագա օրենսդրական փոփոխություններից:

Ըստ պաշտպանի՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 2-րդ մասով կարգավորված է այն իրավիճակը, երբ քրեական գործի դատական քննության հիմնական դատալսումների փուլում ուժի մեջ է մտնում այնպիսի օրենսդրական փոփոխություն, որի ուժով տվյալ քրեական գործն այլևս կոնկրետ դատարանին ընդդատյա չէ, ուստի «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով՝ տվյալ իրավիճակում բացառվում է օրենքի անալոգիա կիրառելու հնարավորությունն ու անհրաժեշտությունը:

7.1. Բացի այդ, «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի, ինչպես նաև Վճռաբեկ դատարանի՝ *Վասակ Գազանճյանի* վերաբերյալ 2023 թվականի մարտի 24-ի թիվ ԵԴ/1241/01/22 որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումների վկայակոչմամբ պաշտպան Ա.Մանուկյանը գտել է, որ օրենքի անալոգիա չի կարող կիրառվել, եթե դրա կիրառումը սահմանափակում է անձի՝ իր գործի պատշաճ ընդդատության իրավունքը՝ հանգեցնելով գործը քննող իրավասու դատարանի փոփոխության:

8. Արդյունքում պաշտպանը եզրահանգել է, որ սույն վարույթն ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանին:

Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը.

9. Սույն վարույթով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավո՞ր է արդյոք Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական վարույթը ենթակա չէր փոխանցման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

10. ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք»:*

11. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք, (...) նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա սրեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք»:*

11.1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, *«օրենքի հիման վրա սրեղծված դատարան»* հասկացությունը մեկնաբանելիս նշել է. *«Այն երկրներում, որտեղ օրենքը կողիֆիկացված է, դատական համակարգի կազմակերպումը չի կարող թողնվել դատական մարմինների հայեցողությանը, սակայն դա չի նշանակում, որ դատարաններն օժտված չեն համապարասիսան ազգային օրենսդրությունը մեկնաբանելու որոշակի ազատությամբ»⁵:*

Միևնույն ժամանակ, դատական մատչելիության իրավունքի համատեքստում Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ. *«Ներպետական դատական արյանները դատավարական կանոնները կիրառելիս պետք է ձեռնպահ*

⁵ Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Gorgiladze v. Georgia* գործով 2009 թվականի հոկտեմբերի 20-ի վճիռը, գանգատ թիվ 4313/03, 69-րդ կետ:

մասն դրանց չափազանցված ձևականացումից, որն իր ազդեցությունը կունենա դատավարության արդարացիության վրա»⁶:

12. Վճռաբեկ դատարանը *Գևորգ Հարությունյանի* գործով իրավական դիրքորոշում է ձևավորել այն մասին, որ. «(...) *Գործերի պատշաճ ընդդատությունը, որպես արդար դատաքննության անհրաժեշտ բաղկացուցիչ, հիմնարար իրավական արժեք է: Դրա հիմնարար բնույթը բխում է արդար դատաքննության ինստիտուցիոնալ փարրից՝ անկախ, անկողմնակալ, իրավասու և օրենքի հիման վրա սրբեղծված դատարանն ապահովելու պետության պոզիտիվ պարտականությունից: Իսկ այդ պարտականությունն իր հերթին, ըստ էության, ամրագրված է Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգում բարձրագույն իրավաբանական ուժ ունեցող այնպիսի նորմատիվ ակտերում, ինչպիսիք են ՀՀ Սահմանադրությունը (...), Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (14-րդ հոդված) և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիան (6-րդ հոդված): (...)*

Պատշաճ ընդդատության հիմնարար իրավական նշանակությունն այն է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանի որոշման հստակ կանոնների առկայությունը և դրանց կանխարեսելի գործադրումն անհրաժեշտ պայման են կողմնակի դիրքորդի մոտ այնպիսի համոզմունք ձևավորելու համար, որ փյալ կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանը և դատավորը նախատրամադրվածություն չունեն, և փյալ գործը վարույթ ընդունելիս սուբյեկտիվիզմն ու կամայականությունը բացառված են եղել:

Այսպիսով, քրեական գործերի ընդդատության որոշման հստակ, կամայականությունը բացառող կանոնների առկայությունը և գործադրումը պարտադիր նախապայման են արդարադատության մարչելիության պատշաճ երաշխավորման համար (...)»⁷:

13. Վերոգրյալից հետևում է, որ ընդդատության կանոններն այն չափանիշներն են, որոնց հիման վրա որոշվում է, թե տվյալ գործով որ դատարանը պետք է

⁶ Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Walchli v. France* գործով 2007 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը, գանգատ թիվ 35787/03, 29-րդ կետ:

⁷ Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Գևորգ Հարությունյանի* գործով 2011 թվականի հուլիսի 13-ի թիվ ԵԿԴ/0211/01/10 որոշումը, կետեր 15-16:

իրականացնի արդարադատություն: Ընդդատության կանոնները կոչված են անձին զերծ պահելու դատական շրջապատույտից, որը կարող է առաջանալ, եթե դատարանները հրաժարվեն գործը վարույթ ընդունել՝ իրենց ընդդատյա չլինելու պատճառաբանությամբ:

Ընդդատության ինստիտուտը հիմնարար նշանակություն ունեցող արժեք է, քանի որ այն անմիջականորեն կապված է անձի՝ օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարանի կողմից իր գործի քննության իրավունքի հետ: Քրեական վարույթի մասնակիցների համար պետք է կանխատեսելի լինի, թե իրենց գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն:

Անհրաժեշտ է ընդգծել, որ վարույթն ըստ ընդդատության փոխանցելիս, չպետք է դրսևորվի չափազանց ձևական մոտեցում, և պետք է հաշվի առնվի նաև արդարադատության շահը:

14. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 260-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«1. Մարզերի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության և Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարաններին (այսուհետ՝ առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարան) ընդդատյա են առաջին արյանի կարգով իրականացվող բոլոր վարույթները, ինչպես նաև դատական երաշխիքների բոլոր վարույթները, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի հավելված N 1-ով նախատեսված կոռուպցիոն հանցանքների վերաբերյալ, այդ թվում՝ դատական երաշխիքների վարույթների, որոնք ընդդատյա են հակակոռուպցիոն դատարանին»:*

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Նախնական դատալսումների ընթացքում պարզելով, որ տվյալ վարույթն ընդդատյա չէ իրեն, դատարանն այն որոշմամբ անհապաղ փոխանցում է ըստ ընդդատության:*

(...)

5. Վարույթն ըստ ընդդատության սրացած հակակոռուպցիոն կամ առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը մինչև նախնական դատալսումներ նշանակելը եռօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարույթը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ դրա առարկայական ընդդատությանը:

(...)

8. Սույն հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված դեպքում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը, Վճռաբեկ դատարանի քրեական և հակակոռուպցիոն պալատների նախագահները վարույթը Վճռաբեկ դատարանում սրանալու պահից տասնօրյա ժամկետում վերջնականապես լուծում են վարույթի առարկայական ընդհանուր հարցը՝ ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ ընդունված որոշմամբ: Զվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է՝ իրավասու դատարան»:

14.1. «ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ի թիվ ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Օրենսգրքի հավելված N 1-ում՝

1) «Հոդված 296. Փողերի լվացումը» բառերը փոխարինել «Հոդված 296. 3-րդ մաս, 2-րդ կետ. Փողերի լվացումը՝ իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունն օգրագործելով» բառերով (...):»:

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերի համաձայն՝ «23. (...) Հայաստանի Հանրապետության առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին ենթակա (...) կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը վերաքաշխվում են հակակոռուպցիոն դատարանի համապարասիսան մասնագիտացում ունեցող դատավորների միջև, բացառությամբ սույն հոդվածի 24-րդ մասով սահմանված դեպքի:

24. Հայաստանի Հանրապետության առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գրնվող՝ սույն մասով նախատեսված գործերը ենթակա չեն վերաքաշխման հակակոռուպցիոն դատարանին, եթե տվյալ գործով անցում է կատարվել դատաքննության փուլ»:

«Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2021 թվականի ապրիլի 14-ին

ընդունված ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո Հայաստանի Հանրապետության առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գտնվող կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը վերաքաշվում են հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորների միջև, եթե տվյալ գործերով անցում չի կատարվել դատաքննության փուլ»:

14.2. «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի համաձայն՝ «1. Եթե օրենսդրության մեջ բացակայում է կոնկրետ հասարակական հարաբերությունը կարգավորող իրավական նորմը, սակայն օրենսդրությամբ սահմանված է համանման հարաբերությունները կարգավորող այլ իրավական նորմ, ապա այդպիսի հարաբերությունների նկատմամբ (եթե դա չի հակասում դրանց էությանը) կիրառվում են համանման հարաբերություններ կարգավորող իրավական նորմերը (օրենքի անալոգիա): (...):

3. Օրենքի կամ իրավունքի անալոգիա չի կարող կիրառվել, եթե դրանով սահմանափակվում են անձանց իրավունքները, ազատությունները, կամ նրանց համար նախատեսվում է նոր պարտականություն կամ պարտասխանատվություն, կամ խստացվում են նրանց նկատմամբ կիրառվող պարտասխանատվության, հարկադրանքի միջոցները կամ դրանց կիրառման կարգը, հարկերի, տուրքերի և այլ պարտադիր վճարների վճարման կարգը, անձանց գործունեության նկատմամբ հսկողություն ու վերահսկողություն իրականացնելու պայմանները և կարգը:

4. Օրենքի անալոգիան և իրավունքի անալոգիան կարող են կիրառվել միայն, եթե տվյալ օրենքով չի արգելվում անալոգիայի կիրառումը»:

15. Նշված նորմերի համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ «ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքով կատարված փոփոխության արդյունքում ՀՀ քրեական օրենսգրքի 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 3-րդ կետով նախատեսված արարքներն այլևս չեն հանդիսանում կոռուպցիոն բնույթի հանցանքներ և ընդգրկված չեն ՀՀ քրեական օրենսգրքի հավելված N 1-ում, հետևաբար դրա վերաբերյալ վարույթներն ընդդատյա են առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին: Սակայն, կատարված փոփոխությամբ

որևէ կարգավորում չի սահմանվել առ այն, թե արդյո՞ք այդ փոփոխությունը պետք է տարածվի Հակակոռուպցիոն դատարանում հիմնական դատալսումների (դատաքննության) փուլում գտնվող վարույթների վրա, այլ կերպ՝ արդյո՞ք այդ վարույթները ենթակա են վերաբաշխման, թե ոչ:

Այդուհանդերձ, դեռևս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերով, ինչպես նաև «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվել է, որ ՀՀ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների վարույթում գտնվող կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ այն գործերը, որոնցով **անցում է կատարվել դատաքննության փուլ, ենթակա չեն վերաբաշխման հակակոռուպցիոն դատարանին:** Այսինքն, ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքով, ինչպես նաև «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքով լուծում է տրվել համանման իրավահարաբերությանը, ըստ որի՝ դատաքննության փուլ անցում կատարված լինելու դեպքում, առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի վարույթում գտնվող վարույթի փոխանցումը Հակակոռուպցիոն դատարան իրավաչափ չէ:

15.1. Հաշվի առնելով, որ ինչպես «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքը, այնպես էլ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրքը չեն արգելում անալոգիայի կիրառումը, ինչպես նաև այն, որ տվյալ պարագայում անալոգիայի կիրառումն անձանց իրավունքները, ազատությունները չի սահմանափակում կամ նրանց համար նոր պարտականություն կամ պատասխանատվություն չի նախատեսում՝ գտնում ենք, որ Հակակոռուպցիոն դատարանների վարույթում գտնվող՝ «ՀՀ քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ

և լրացումներ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ի թիվ ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի հիման վրա առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին ընդդատյա վարույթների վերաբաշխման հարցը պետք է լուծվի ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն օրենքի 19-րդ հոդվածի 23-րդ և 24-րդ մասերին և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համահունչ: Այլ կերպ՝ այն վարույթները, որոնցով Հակակոռուպցիոն դատարանն անցում է կատարել հիմնական դատալսումների (դատաքննության) փուլ, ենթակա չեն վերաբաշխման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

16. Սույն վարույթի նյութերի ուսումնասիրությունից երևում է, որ՝

- Հակակոռուպցիոն դատարանը 2023 թվականի նոյեմբերի 29-ին որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ/0163/01/22 քրեական վարույթով հիմնական դատալսումներ նշանակելու մասին⁸:

- Հակակոռուպցիոն դատարանը որոշում է կայացրել վարույթն ըստ ընդդատության Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան փոխանցելու մասին՝ փաստելով, որ հիմնական դատալսումների ընթացքում ի հայտ է եկել նոր հանգամանք, պայմանավորված 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված և 2024 թվականի փետրվարի 6-ին ուժի մեջ մտած «ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-31-Ն օրենքով, իսկ վարույթի մասնավոր մասնակիցները համաձայն չեն, որ Հակակոռուպցիոն դատարանը շարունակի գործի քննությունը, ուստի թիվ ՀԿԴ/0163/01/22 քրեական գործն այլևս ընդդատյա չէ Հակակոռուպցիոն դատարանին, այլ ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանին⁹:

- Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը, փաստելով, որ թիվ ՀԿԴ/0163/01/22 քրեական գործով

⁸ Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 16, թերթ 31:

⁹ Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

Հակակոռուպցիոն դատարանը անցում է կատարել հիմնական դատալսումների փուլ, ինչը վկայում է այն մասին, որ առարկայական ընդդատության կանոններով քրեական գործը չէր կարող փոխանցվել առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան, գտել է, որ թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական գործն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին¹⁰:

17. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշմամբ վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ պետք է փաստել, որ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքով և «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-333-Ն օրենքով նախատեսված իրավակարգավորումների լույսի ներքո, թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական վարույթը ենթակա չէր վերաբաշխման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, քանի որ սույն վարույթով Հակակոռուպցիոն դատարանն անցում է կատարել հիմնական դատալսումների փուլ:

18. Անդրադառնալով սույն որոշման 7-7.1-րդ կետերում նշված՝ պաշտպան Ա.Մանուկյանի բերված փաստարկներին, հարկ է նշել, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վարույթը ենթակա է փոխանցման ըստ ընդդատության, եթե հիմնական դատալսումների ընթացքում **ի հայտ են գալիս նոր փաստեր**: Մինչդեռ, օրենսդրական փոփոխությունը նոր ի հայտ եկած փաստ համարվել չի կարող: Հետևաբար, պաշտպանի այն պնդումը, որ տվյալ իրավիճակը քրեադատավարական օրենքով հստակ կարգավորված է և օրենքի անալոգիա չի կարող կիրառվել, հիմնավոր չէ:

Հիմնավոր չէ նաև պաշտպանի այն փաստարկը, որ անալոգիայի կիրառմամբ սահմանափակվում է անձի՝ իր գործի քննության պատշաճ ընդդատության իրավունքը, հաշվի առնելով, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ

¹⁰ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

հողվածի 9-րդ մասի համաձայն՝ «Մույն հողվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան»:

Ինչ վերաբերում է պաշտպան Ա.Մանուկյանի այն դիրքորոշմանը, որ առարկայական ընդդատության վեճերը լուծելու այլ որոշումներում ընդունելի չի համարվել առաջին ատյանի դատարանների այն դատողությունը, որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի ընդդատությունը հետագա օրենսդրական փոփոխությունների դեպքում չի կարող փոխվել, ապա հարկ է ևս մեկ անգամ արձանագրել, որ ընդունելի չի համարվել դատարանների այդ կատեգորիկ, բացարձակ պնդումը, քանի որ **վարույթ ընդունելուց (ստանձնելուց) հետո** առարկայական ընդդատության կանոնների օրենսդրական փոփոխությունը հիմք է քրեական վարույթն ըստ ընդդատության փոխանցելու համար, **եթե դատարանը դեռևս չի անցել հիմնական դատալսումների (դատաքննության) փուլ:**

19. Վերոշարադրյալը հիմք է տալիս փաստելու, որ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական վարույթը ենթակա չէր փոխանցման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան, հիմնավոր է:

20. Վերոգրյալի հիման վրա, ինչպես նաև, ելնելով արդարադատության շահի պաշտպանության և վարույթի արդարացիության ապահովման՝ ողջամիտ ժամկետում քննության անհրաժեշտությունից, գտնում ենք, որ թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական վարույթն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին:

Ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 8-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

Վասակ Մկրտչի Գազանճյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետով, Կարինե Վասիլի Գևորգյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, 296-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետով, Դավիթ

Գագիկի Թադևոսյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Արկադի Սուրենի Մկրտիչյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Տատյանա Բորիսի Սոբեցկայայի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Դանիլա Ռոմանի Գևորկյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Գոռ Սարգսի Սարգսյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Արթուր Արմենի Ամիրադյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով, Էլիզա Հայկի Ավետիսյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 393-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով թիվ ԵԴ/1241/01/22 (ՀԿԴ/0163/01/22) քրեական վարույթն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին:

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՀԱԿԱԿՈՐՈՒՊՑԻՈՆ
ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ